

Scenă din
D-ale carnavalului
Teatrul de Stat din Ploiești

Ion CAZABAN

Indice la o viitoare monografie

Va veni, sper, momentul când se vor tipări volumele de mult necesare despre marii noștri regizori care, în trecut sau în vremi apropiate, și-au dat seama că a fi om de teatru presupune a fi om de acțiune și om de idei. Unele inițiative editoriale s-au arătat. Cu speranța că ele se vor înmulți și vor fi continuate după un program sistematic, mă gândesc (și nu sunt singurul) la monografia ce va fi scrisă, într-o zi, despre Valeriu Moisescu, regizorul unor montări memorabile, profesorul atâtor promoții, publicistul polemic și dialectician – contemporanul nostru. Cum orice carte de acest gen, când e bine pusă la punct, nu-i lipsită de un *Indice*, caut și notez nume, titluri de piese și spectacole, concepte, paradigme și sintagme, cuvinte-cheie, care ar compune orientativ Indicele monografiei *Valeriu Moisescu*. Chiar dacă, deocamdată, este incomplet, nedefinitivat, un astfel de *Indice* poate să ne clarifice – succint, telegrafic – câteva repere definitorii pentru creația regizorului și propriul său mod de a gândi și practica teatrul. Prin indicațiile cuprinse, va ajuta să știm ce au însemnat pentru Valeriu Moisescu:

Reteatralizarea (perioada 1955–1960) – Tairov (*Pro Domo suo*) – Vahtangov – comicul, manifestare a vitalității spirituale – teatralitate ludică; Jocul încurcăturilor

(*D-ale carnavalului*, șapte montări, 1957–1982) – teatrul „oginda care mărește”; jocul cu convențiile sociale (*Vicleniile lui Scapin*, 1959) – teatrul popular – *De Pretore Vincenzo* (1962) – commedia dell'arte – vizualizarea – *Bertoldo la curte* (1963) – acțiunile imaginii – sincretismul scenic – unde va găsi teatrulul ce exprimă poezia? – poezia imaginației – jocul iluziilor (*Jocul de-a vacanța*, 1964) – poezia inocenței – regizorul „conducător de joc” – *Cântăreața cheală* – *Cinci schițe* (1965) – „imagini de joc” – teatrul absurd ca teatru poetic – bucuria de a juca – Mihai Pălădescu – Vasile Nițulescu – Toma Caragiu – Octavian Cotescu – reprezentarea trăirii – sensibilitate și luciditate – jocul cu obiectele (*Nu sunt Turnul Eiffel*, 1966) – comportament și imagine scenică – de la comedia bufă la comedia amară – *Catindatul*, clown trist (1969) – *Gluga pe ochi* (1970) – *Lozul cel mic* (1974) – particularul esențial – jocul aparențelor (*Ultima oră*, 1975) – trăirea reprezentării – *Anecdote provinciale* (1978) – jocul cu viața (*Don Juan*, 1980) – jocul cu propriul destin (*Mizantropul*, 1989) – act teatral, act vital.

Un Indice este, în felul său, util și elocvent ca o hartă pe care putem urmări un drum, cu urcușuri și coborâșuri, cu obstacole depășite pieptiș sau ocolite, cu destinații atinse sau schimbate pe parcurs. Un Indice este o chintesență în care multe se pot limpezi... Privesc fotografia lui Valeriu Moisescu de pe coperta cărții sale cu însemnări, publicată acum trei ani: o fotografie din tinerețe, în care regizorul poartă o bluză tocmai potrivită unui „pilot de încercare” gata să decoleze. Și zâmbetul său este o chintesență: deopotrivă înțelegător și intransigent, atât de firesc contradictoriu...

Victor IANCULESCU și Mihai MIHAIL în *D-ale carnavalului*, Teatrul de Stat din Galați

